

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id videm probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük).
XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytűzsdékben.

Tanulság.

A magyar politikai élet országútján a közelmúlt napokban különös alakok vonultak át: Pick Armin, Harstein Lipót, Lövinger Sámuel, Marmorstein Ignác és a rom. kath. Singer Arthur. Közben Sándor Pál, Vészi József, legvégül Grossmann és Goldner urak. Ez exotikus nevek koszoruba fonódtak egy közéjük nem való, nagy időket látott, történelmi név köré. A ki e körülfont nevet viseli, nagynevű kath főuri családnak volt büszkesége s reményeinek hordozója. Most testben, lélekben megtörve, becsületben megépve bolyong mint a kiüzött lélek. Magányos utját a meghiusult remények foszlányai borítják szürkéségbe. A jobb érzésűek szánó részvéte van vele, de nehogy ebben vigasztalást lelhesen, mindenüvé elkíséri őt egy undok bandának gunyakaja, melytől felforr a vér s ökölbe szorul a kéz.

Sajnálattunk nem segít rajta. Hanem van e dolognak egy másik oldala, melyet ha fontolóra vesznek, ugy érzem, hogy ily kellett ennek lenni. E rémes bukás hátterében tanulságok állnak nagyok és becsesek, melyek megérik azt a nagy árat, a mibe kerültek.

A volt fumei kormányzó pályája abban az irányban indult, a merre a mi eszményeink teküsznek. Családi hagyományai szinarany katolikus nevelése méltán keltették a reményt, hogy Múraszombat örököse sohasem fog hiányozni a keresztény Magyarország kibontott lobogója alól.

Wekerle idejében — lehet mondani — egyedül ő képviselte az országgyűlésen a tiszta kath. álláspontot. Jött Bánffy és hogy történt, hogy sem, a kath. ügy ez esküdt ellensége alatt az alig 33 éves mánás utja csodálatos fordulatot vön: a keresztény ügy lovagja odalépett a liberális bálványá elé s lerakva a becsülettel viselt fegyvert, áldozott a bálványának.

A bálvány háladáatos volt új tisztelője iránt: hálájának kézzelfogható jele a fumei kormányzóság s a minden válságnál megújuló miniszteri jelöltségek volt.

Ha kerestek, hamar megtaláljátok e frontváltoztatás lélektani motívumát: egy beteges, idéttlen politikai gondolat, gyomtalanságban s az életrealitás hiányában méltó párja a megvesztegetés immorális kísérletének. E nyomoruságos szörny-szülöttnek neve: *liberalis katolicizmus*. Az a katolicizmus, melynek ambícióját a

néppárt nem tudja s mondjuk meg, nem is akarja kielégíteni, a melynek a néppárt nem elég finom és diplomatikus, hanem nagyon is éles, s épen azért folyton panaszkodik rá, leszólja vezéreit; egy duzzogó és morgó katolicizmus, mely folyton sopánkodik az egyház sorsa felett, de azért nyugodt lelkiismerettel gyanúsítja azt a pártot, mely egyenes szívvvel, nyílt homlokkal, a hősök kitartásával s a hitvallók hűségével áll már évek óta a neház küzdelmek porondján.

Ezek közé az *allare contra allare*-t építők közé állt be a volt fumei kormányzó is. Nem tudta, vagy nem akarta tudni, hogy két urnak senki sem szolgálhat. El tudta feledni, hogy a *liberalizmus* és a *keresztény Magyarország* gondolata ugy állnak szemben, mint tagadás és állítás. Mint a többinek, neki is nehéz kenyér volt a küzdelem, melynél sokkal könnyebb a megalkuvás, főleg, ha a végén egy miniszteri szölye tárja az ember felé piros bársony karjait.

Csak azt szeretném tudni, hogy mind a mellett hogyan érezheti magát valaki jó katolikusnak, mikor a nagy Pius pápa, nehogy valaki a kibékülés szerencsétlen gondolatát melegenesse lelkében, odatűzte

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Hét országon keresztül.

Utí emlékek.

Genova.

Milano után hirtelen dél felé kanyarodik a vonat, a Pó sík völgye után hegyekre kapaszkodik, hogy aztán meredek lejtőn roboghasson lefelé Genovába (mi magyarok Genuának hívjuk), az olaszok egyik legélénkebb és talán legcsinosabb városába. Reggel indultunk. Csakhamar dobogó fejünk felett a vasut szolgálja s meggyújtotta a lámpákat, a mi annyit jelent, hogy egy sereg alagutat kell keresztülszelünk. A vidék főbb a vadregényesnél: vad. Koppant sziklák vetnek árnyat robogó vonatunkra s bámulva látjuk a középkori ember vakmerőségét, a ki a felhőt verdeső sziklacsucokat választotta ki arra, hogy ráépítse az ő megostromolhatlan várkastélyát. A hegyszakadékok oldalán apró városkák, faluk kapaszkodnak, körülárnyékolva a szépséges vadgesztenye erdőktől. Alagutból alagutba rohanva, hirtelen kinyílik a láthatár s előbb tenger, majd Genova háztömege villog fényben a nyári verőfényben.

Mindjárt az állomás mellett Kolumbusz Kristóf fehér márvány szobrára esik tekintetünk. Nem terjedelmével, hanem a nagy fölfedező kitűnően sikerült szobrával és megkapó mellékalakjainak igazi művészi kivitelével, szinte törölhetlen emléket nyom lelkünkbe.

Közel lenni a tengerhez s a tengeri fürdő

kellemtességeiben gyönyörködni, azt hiszem egészen természetes.

— Tengerre magyar, el a tengerre! — rikantotta el magát valaki — a szó szíven talált bennünket s mi ledobva utipodgyászainkat csatakiáltások közt elfoglaltunk a talánok orra elől egy villamost s dobogó szívvel siettünk a tenger felé.

Nem tudom, honnan nőtt a szívembe, nem tudom, mi vonz feléje, de lelkem egész rajongásával szeretem a tengert, Sik földön születtem, rónán nevelkedtem, a hoi az operenciás tengert csak dajkamesékből hallottam; harminc éves koromban láttam először tengert s mégis megittasul a lelkem, csordultig van gyönyörtüszéssel, ha azt a végtelen, hatalmas, rettenetetlen és mégis szelid, szeretetreméltó nagy vizet megpillantom.

Heine „Meergruss“-ja dobogott a szívemben:

Thalatta! Thalatta!
Sei mir gegrüsst, du ewiges Meer!
Sei mir gegrüsst zehntausendmal
Aus jauchzenden Herzen,
Wie einst dich begrüßten
Zehntausend Griechenherzen,
Unglückbekümpfende, heimatverlangende
Weltberühmte Griechenherzen!

Sokáig némán csodáltam a fenséges hullámokat, élveztem a friss, sós levegőt, mely az arcomba csapott. El tudtam volna bámulni órákhozott, de a társaság rohamlépésben a kabinok felé sietett s én sem akartam a fürdés gyönyörtüszéget a szemléződéssel felcserélni.

És beláttam csakhamar, hogy a poézis és próza meglehetősen messzeállanak egymástól. Először is a tenger ökölyi kavicsokkal szórta tele a tengerpartját. Az igaz, hogy meggömbölyi-

tette valamennyit símára, de az mindegy, mert a kő csak kő és cudarul kemény. Az ilyen mezteláb járni nem szoktunk Magyarországon. Így történt aztán, hogy miután lábaink gyengék voltak a munkára, negykézláb és egyékként csuszunk lefelé a tengerbe. Másodszor pedig a főndicsért tenger oly goromba volt, mint a leggorombább pokróc. Ugy vagdalt bennünket a parthoz, mint a szilvásgömböcöt. Két évvel ezelőt fürödtem Velencében a Lidón, az idén vagy tíz tengeri fürdőben, de olyan megleetlen tengert, mint a genovai, nem láttam még az operenciákon sem. Mint minden tengeri fürdőben, itt is néhány hatalmas kőtel volt kifeszítve a fürdőzők segítségére. Mikor aztán láttuk, hogy tajtékzó dühhel rohan felénk a hullám, minden erőnkkel belekapaszkodtunk s nem egyszer történt, hogy két karunk ereje nem volt elég hatalmas arra, hogy megküzdjön a zugó áradattal. Megragadt bennünket eltépett a kötélről s ugy odamázolt a kövecsek közé, hogy elég volt föltápaszkodnunk. Akárhány véresre zuzta a térdeit, könyökét. Sőt egy igen kedves hölgy-utársunk, a ki a nók fürdőjében gyanutlanul, egyedül merészkedett szembeszállni a grobiannal, majdnem áldozatul esett. Egy hullám letépette, a többi pedig oly gyors egymásutánban követte egymást hogy nem bírt lélekzethez jutni. Segítségül természetesen szó sem lehetett. Ki bírna megküzdeni az erő akkora hatalmával? Végére is a tenger maga segített, midőn egy alkalmas hullám ölen a partra szállította.

S ennek a paratán gorombaságnak ellenére is szép volt, felesleges volt, feledhetlen volt a genovai tengeri fürdő. Mert ne méltóztassék hinni, hogy a kellemtességeket, a példátlan erőszakoságot tragikusan fogtuk fel. Sőt ellenkezőleg. A

Mai lapunk 6 oldal.

a Syllabus záró pontjával azt, hogy a katolicizmus a liberalizmussal soha ki nem békülhet.

Corruptio optimi pessima.

A ki ezzel az eleven ellentmondással lelkében rálépett a liberalizmus lejtőjére, nem állhatott meg előbb, csak ott, a hol a lejtő végződik: a mocsárban, a hol a revalorizálásért, uzsorások, ügynökök, pajeszos orthodoxok képezik a környezetet.

S ha most kidörzsöli szeméből az álmodót, mely elbódította, láthatja, hogy a hűtlenül elhagyott zászló szennytelenül lobog s nem érinti a sár, melyet a mocsárlakók dobálnak rá piszkos kézzel.

E megrázó tragédia szemlélete nekünk becses tanulság, egytől új erő és biztatás, hogy a néppárt elveinek talajából egy körömnnyi földet se adjunk fel gyámoltalanul soha A mi erőnk és létünk alapja a mi elveink. Ha kacérkodunk és engedjük, hogy a liberalizmus választóvíze szétszedje ez elveket, nemcsak a talajt veszítjük el lábunk alól, hanem a becstület is és nem fogunk imponálni senkinek.

Undorodom a magyarországi szocializmus vezérkarától, de most mikor azt a néhány zsidólegényt láttam a parlamenti vizsgálóbizottság előtt, szerettem volna az én liberálisoktól atyámfainak bemutatni őket, hogy eleven képen lássák, hogyan kell a pártelvekhez ragaszkodni, a koncot megvetni, kegyelmes kézzorításokat kinevetni! Ki tagadhatná, hogy ez imponál mindenkinek?

Tehát senkire, még az érdemeiben megvényt Magyar Államra sem akarunk hallgatni, a mely eddig a harcahívás véres kardját lógatta szerkesztőségének ajtaja előtt, tegnap azonban hirtelen a leserelés elalato dudánótájába kezdett bele.

A volt fumei kormányzó esete ránk

ki nem akarja, hogy a tenger gorombáskodjék vele, az maradjon a parton és irjon vagy szavaljon hozzá verset, de a ki fürdésre vállalkozik, legyen elkészülve rá, hogy egy igen nagy ural van dolga, a ki tud kellemes lenni, de meg is tudja hintázni is ugra, a mihez a bölcső ringatás valódi kis miska. Őszintén szólva a mi nagyrészt magamfajta legényekből álló társaságunk felséges élvezetet talált a tenger goromba játékában.

A kisebb hullámoknál úgy éreztük, mintha bölcsőben ringatnak, mikor pedig láttuk, hogy valamelyik magasra tartott homlokkal, tajtékoz dűhvel rohan felénk.

— Gyűn ám! kapaszkodj magyar! Még egy — kiabáltunk.

Belekapaszkodtunk a kötélbe s minden erőnkkel tartottuk magunkat addig, a míg erőnk engedte s hallgattuk, mint zúg a fejünk felett a rohanó hatalmas áradat. Ha pedig elszakított bennünket a kötélről s egymás mellé hentergetett a partra, kacagtunk. S vajjon kell-e kacagatöbb, pompásabb multság, mikor az ember a parton 100, 105 kilogrammas utitársait békamódra kiterítve látja, a mint nagyokat nyögnek és keserves arccal tekintenek visszafelé: Gyűn-e még egy? — mert ez nagyon goromba volt.

Természetes, hogy a hullámokkal való ezen bizarr küzdelmet csak néhány percig bírja az ember. Kifárad, hogy szinte a tüdeje is alig bírja szusszal. S ha elég volt már a hentergetésből, kifeküdtünk a partra, a homokra és sütkérezünk a déli verőfényben, mikor aztán újra erőhöz jutottunk, újra kezdjük a multságot. Egy idő múlva azonban kitalálja az ember a módját, mint kell a szembe jövő hullám hátrá felvetni magát s 15—20 méternyi széles hullámágyban

nézve egy rom, mely egyszersmind utmutató, ráírva, hogy a *Keresztény Magyarországról* való küzdelem utja nem arra vezet, hanem arra, a merre a néppárt jár, a mely ugyan nehez és verejtékes ut, de az elvhűségnek s kitartásnak s így a hősöknek és hitvallóknak királyi utja.

X. Pius pápa koronázása.

Róma 1003 aug. 9.

Sűrű köd szállt le Rómára vasárnap reggel, mikor Róma népe első ízben mutatta be hódolatát az új pápa előtt. A sűrű köd, a mozdulatlan fülledt levegő, a teljesen felhőden ég nagy hőség beálltát jelentette, de a beláthatlan tömeg, a végtelen kocsisor, a szorongásig megtelt villamosok tanuskodnak arról, hogy a hőségtől való félelem nem tartott vissza senkit, hanem minden ember sietett a nagyszerű események szemlélésére.

A szent Péter bazilika reggel hat órákor nyílt meg a közönség számára, s mikor a rendet fontartó olasz katonaság sűrű sorai megnyitottak, tölöngve rohant a beláthatlan tömeg a bazilika öblös hajóiba. A ki vagy negyedórával később érkezett, méltán csodálkozhatott azon, hogy oly rövid idő alatt az óriási templom zsúfolásig megtelt. A tölöngés legnagyobb és legveszélyesebb volt a baloldali negyedik oldalkápolna előtt, az u. n. Nagy sz. Gergely kápolnájánál, mivelhogy itt lehetett legjobban látni a szertartásokat. A bejárattól egész a sz. Gergely oltárig, innét a kupola alatt álló főoltárig, a főoltártól pedig a sz. Péter katedrálisánál fölállított trónig korlátok tartották vissza a népet, a korlátokon belül a festői ruhájú svejciak, a guardia Palatina (polgárőrség), a vatikáni tisztviselők igyekeztek a rendet fontartani s a tömeget csendre inteni.

A templom felöltötte bíbor díszítését. A Cappella di Pietá különösen pompás vörös damaszt díszben pompázott, hasonlóképp az Oltárszentiség kápolnája hol az Oltárszentiség ezernyi gyertya fényénél imáadásra volt kitéve. Pompásan föl volt díszítve a sz. Gergely kápolna is, itt szintén egy trónus volt s azzal szemközt a kórus. A tulajdonképeni pápai trón sz. Péter katedrális előtt állott; a főoltár körüli oszlopok mellett a kórus, azután a Velence városát képviselő zarándokok, a római és egyéb előkelő családok tagjai, és a

diplomáciai kar foglaltak helyet. Külön helyet tartottak fenn a hölgyek számára a főoltártól balra, végül a római kollegiumok és papnövendékek intézetei növendékei számára a sz. Gergely oltárával szemközt. A főoltár elő részét pompás szőnyegek, hátsó részét pedig XIII Kelemen címerével ékesített pompás oltársztyékek borították, az oltáron állott sz. Péter és sz. Pál kis szobra, Cselni Benvenuto aranyozott ezüst gyertyatartója és feszülete. Szent Péter sirján a szokásos 18 lámpán kívül 9 óriási gyertya égett.

Fél kilenc tájban Őszentsége elhagyta magántermét s a fehér taláris fölé ültött piros, u. n. mozzettába öltözve udvarnokaitól és a memeyei gárdától kísérve a Scala Nobile nevű lépcsőn a Sala del Paramenti-be ment. Itt már várták rá a kardinálisok s miután Őszentsége fogadta tisztelgéseket s ment a sz. Péter templom előcsarnokába. Az előcsarnok bejáratánál, Nagy Konstantin lovasszobrára mellett fölzárlott a pompás sedia gestatoriaja s 9 óra 20 perccor belepelt a sz. Péter templom főkapuján.

Főlséges látvány volt ez a bevonulás. Legelől a nemesi gárda ifjai vonultak vérpiros kabátban, kezökben tartották hosszú, lőserényes sisakjokat. A nemesi gárda egy része a főoltár, a másik része a sz. Gergely kápolna elé vonult. Ezután jöttek a szerzetesrendek generálisai, a pápai titkos kamarások, káplánok, ceremóniáriusok és egyéb udvari méltóságok, római és görög-katholikus püspökök, végre a bíborokok pompás sora: 49 bíboros volt jelen teljes díszben, az u. n. cappa magnában. A bíborokok sora után jött lassan, méltóságosan, 12 gestatoriustól emelve a pápa székében.

Őszentségének leghőbb óhajta lett volna, hogy ne történjék kiabálás, de hát ki tudta volna elfojtani azt az elragadtatást, vagy ki tudott volna hallgatást parancsolni annak a sok ezernyi népnek, mely csak egy vágytól égett, hogy megbámulja az új pápa megjelenését és üdvözölje a lehető legfőbb, legkellesőbb étetéssel. Ambar az oszlopokon mindenütt olvasható volt az intés: Sono vietate le acclamazione (tilos a kiabálás) s bár mindenképen igyekeztek csendre inteni a népet, mikor föltűnt Őszentsége alakja, fékezhetetlen erővel tört ki ezek ajkáról a kiáltás: Evviva Pio X., tapsolás, kendők, kalapok lobogtatása mutatta azt a végtelen lelkesedést, mely a megszámlálhatatlan tömeg felkelt elfojta.

Mikor a sedia gestatoria megjelent a templom ajtajában, az ajtó fölött elhelyezett kúrtósok diadalmas marsra gyújtottak, melynek hangjai a

magát ringattatni. A többi tengeri fürdőben már valóságos művészettel fejlesztették ebbéli gyakorlatunkat s elmondhatjuk, hogy a világ valamennyi fürdője közt a tengeri fürdő kellemetességei állanak első helyen. A tengeri fürdő után édes vízfürdőt vesz az ember, hogy a tengervíz kellemetlen ízét lemossa magáról.

Jó ideig néztük meg hanykolódó barátunkat, aztán ebédhez siettünk, hogy a taliánok makaróniját, tengeri rákját, vajban süttöt uborkáját és ehhez hasonló izes és izetlen falatjait gyomrunkba gyömiszöljük.

Bizony-bizony nem egy magyarnak pityergőre állott a szája a gyomor ilyetén kinszásánál, és fájó szívvel gondolt vissza a hűtlenül elhagyott turós csuszára és füstölt kalbászra.

Délután kocsiba ültünk és bejártuk a várost. Az alsó város, a régi rész, a tengerpart körül terül el. Nyolc-tízemeletes házainak festői összevisszaságban váltakoznak. A szűk két-három lépés széles utcákat fel, egész a házak csucsáig ruhaszárító kötelek szelik át melyeken a gyerekbölcsők legszükségesebb ruházataitól a finom selyem zsebkendőig a háztartásban elforduló mindenféle ruhadarab képviselő nem művészi összevisszaságban. Ha ezt a sok örökké lebegő ruhakiallítást látjuk, mely akárhányszor imponáló külsejű paloták erkélyein is parádéz, azt hinnék, hogy az olaszok valami túlságosan rajongnak a tisztaságért. Pedig alig van hely, a hol az orrfirtogatás változataira annyi alkalom adatnék, mint az olasz városokban. Különösen a szűkebb utcákban — azt hiszem sohasem sörpörnek. A cipész, a szabó, a kovács, gombkötő stb. mind az utcán, vagy legalább is az utcaajtóban dolgozik és dalol, vagy pöröl. A hátramaradt hulladékok összekeverednek az emeletről ledobált káposztalevelekkel, sárgarépa

és petrezselyem fölösleggel. A sóprést — úgy hiszem — mindig a legközelebbi záporra bízzák. Az ilyen helyen végigmenni valóságos merénylet a művelt orr és gyomor ellen. Az ember bámul, miként lehet ilyen piszkokban élni és lélegezni. A taliánok pedig kirohögtek bennünket, mikor idegenre valló uniformisunkat látták. Nekik az mulatságos és nevelésesnek tartják, ha valaki finomabb után érdeklődik. Szóval: ge gustis ne dispis.

De hagyjuk a taliánok szentes utcait s menjünk fölfele az új világra. Ha odalenn szagosnak éreztük a világot, itt fenn az illat bájol el. Egy új világ ez, a hol a jómód a józansággal párosul. Minden házat egy-egy kert vesz körül, melyben a buja déli növényzet pompázik. Az utak mindenütt fákkal szegélyezve hívós árnyékuk nyitálnak. A körutak kiugrókban végződnek, a melyek a legfelségesebb kiáltást nyújtják a hajóktól elreptet tengeröblökre.

Compo Santo.

Kocsizásunk célja tulajdonképen Genova névezetességének, híres temetőjének megcsodálása volt. Festői hegyoldalban haladtunk. Balról villák emelkednek — közöttük különösen kiválik Mackenzic-nek a boldogult Frigyes német császár gége orvosának fantasztikusán szép villája, majd egy óriási vízvezeték méretei lépnek meg, melyet még a rómaiak emeltek. Jobbról egy kiszáradt hatalmas folyó-meder, mögötte pedig a liguriai hegyek festői koszorúja — s a mi még inkább meglepett — minden hegycsúcson egy-egy sziklavár, melyek Genovát az ellenség betörései ellen védelmezték.

A Campo Santo völgyben fekszik. Tulajdonképen egy hatalmas négyzetesített árkaos fő

lelkeseget még jobban föltüzelték. Őszentségét rendkívül meghatotta az entusiastikus lelkesedés, derült, mosolygó arccal fordult a tomboló felé, s osztotta hol jobbra, hol balra, a szert, a mint a lelkesültség tüzebe volt, apostoli áldását. Ő szentsége erős jól megtermett, közép magas ember. Arca fehér, haja ősz, szemét látható tekintetiek, barátságos szelidséget, jámborságot, nyugodtságot, hafarozottságot tükröznek. Egész megjelenése méltóságos s valami megfoghatatlan vonzódást, tiszteletet ébreszt, mely elől lehetetlen elzárkózni. Bár az utóbbi napok terhes gondjai, fáradsalmi folytán kissé bágyadtak látszik, de a lélek melegét, frissességét, minden mozdulata elárulja.

A menet a templom közepén, az Oltárszentség kápolnája előtt újra megállott, Őszentsége leszállott a sediaról s rövid imádatot végzett. Ezalatt elmúlt a tömeg éljenése, ájtatos csend honolt az egész templomban és ötvézer lélek együtt imádkozott pásztorával a Mindenhatóhoz, hogy derüljenek az Egyházra az új pápa alatt dicső, fényes napok, szünjenek meg az Anyaszentegyház fájdalmai, s jöjjen el végre az idő, melyben egy akol leszen és egy pásztor.

Újra látjuk az egész diszes festői felvonulást. Elvonulnak előttünk az Anyaszentegyház főbb előjárói, kik a legutóbbi konklávé alatt a Szentlélek vezetésével új főt adtak az Egyháznak, új pásztorra bízták a Krisztus Jézus juhait és bárányait. Minden tekintet kíváncsian keresi a konklávé nevezetesebb szereplőit. DiPietro, Gruschia az egész fiatal magas termetű Skrbensky, Fischer, a legfiatalabb kardinális, Gotti a kiről annyit jövedöltek a liberális „beavatott próféták” mindenki érdeklődésének központjai. Látjuk az óriás termetű Svampa-t, mozdulatai nem árulják el, hogy a nagy embert pár éve szelítés érte. Macchi, Tripepi, Respigli a két atlat a pápa előtt, a ceremoniamester egy ezüst tartóba lent tesz, s egy gyertyával meggyújtja, szomorú hangon énekelve: *Pater Sancte sic transit gloria mundi*. Ugyanezt teszi, mikor a sedia a templom közepén a főoltár felé fordul, s végül mikor a főoltárhoz ér, a nép tovább ujong, éljen, tapssol, kiabál, kendőt lobogtat. Őszentsége arcáról eltűnik a mosolygás, méltóságos komolyság öm-

lik el rajta. Le lehet arcáról olvasni a gondolatot, mely foglalkoztatja. A mint a meggyújtott len lángja egy percére föllobog, azután rögtön elenyészik, úgy mulik el a világ hiu pompája, dicsősége. A nagyság, ragyogás, dicsőség nem ment meg a mulandóságtól...

Mihelyt megérkezett a menet a főnséges kupola alatt álló főoltárhoz s valamennyi elfoglalták kijelölt helyeiket jobbra és balra a főoltártól, Őszentsége leszállott a sediaról, az oltár elé járult és megkezdte a szentmisét. Jobbról Oreglia bíboros a szent Collegium dékánja, balról Segna bíboros segédkezett, mögötte Machi és Pierotti bíboros-diakonusok s a többi segédkező papok állottak. A lépcsőmádság végeztével a Confitore után Pierotti bíboros föladta Őszentségének a manipulust, mire ő elhagyta az oltárt s leült az oltártól nem messze elhelyezett székre. Most hozzalépett Macchi bíborosdiakonus, s föladata a fehér gyapjuból készített stólat, az u. n. szent palliumot, melyet Pierotti bíboros három aranytűvel erősített meg; a három tű jelent a három szegyet, melyekkel Jézus Krisztást keresztet feszítették. Macchi bíboros ékzében ezeket a szavakat mondta: *Accipe Pallium, scilicet plenitudinem Pontificii officii ad honorem Omnipotentis Dei et gloriosissimae Virginis Mariae Matris eius et beatorum Apostolorum Petri et Pauli et Sanctae Romanae Ecclesiae.*

Ennek végeztével Őszentsége ismét az oltár elé ment s folytatta a szentmisét, megőmjénezte az oltárt, mialatt a sixtina énekkar Palestrina 4 hangu u. n. sine nomine miséjéből való Kyrie-jét énekelte. A Kyrie után ismét leült a sz. Péter katedráljánál levő trónusra s fogadta a kardinálisok harmadik, utolsó hódolását; valamennyi kardinális megcsókolta Őszentsége kezét és lábát, ki mindenkit kétszer megölelt. A hódolás után a Glóriát intonálta hatalmas, tiszta hangon, melyet az énekkar folytatott Palestrina tonusában. Gloria után a pápa Pax vobis, majd meg a Collectát énekelte „In die coronationis.”

A Collecta alatt Róma kollegiumai és szeminariumai növédekéből kiválogatott énekkar Macchi bíborossal lement a Confessioha, sz. Péter sírházhoz és Macchi bíboros intonálására gregorián tonusban énekeltek a koronázási litániát. Macchi bíboros énekelte: *Exaudi Christe*, mire a kórus felett: *Domino Nostro Pio a Deo decreto summo Pontifici et universali Papae viro!* Azután: *Salvator mundi*, mire a kar: *Tu illum adjuva*, hasonlóan megszólította a vezető bíboros a Bold. Szűzet, a prófétákat, apostolokat, vértanukat,

gukat, mely a halottak országához dukál, hanem úgy veszi észre, mintha az élők hűségének kirakodó vásárát szemlélne. Nem akarom mindezt teljes általánosságban érteni, hiszen mindenütt vannak tiszteletreméltó kivételek, de hogy képét adjam annak, hogy mekkora szerepet játszik a genovai temető síremlékein az élők hűsége, egy példát említek. Az egyik sarkon, meglehetősen feltűnő helyen egy öreg kofaasszony szobra áll, a ki az ő fodros ruhájában, a pácson viselni szokott fejkötőjében örökítette meg magát. Vastag, kővér ujjai közt ott tartja a peracet, a melynek árusításával foglalkozott. Vezetőnk elmondta, hogy egy öreg perecáruló kofának a szobra, a kinek egyetlen ambícióját az képezte, hogy szobra valamikor a híresnek, az előkelők közé kerüljön. Ezért dolgozott egész életén keresztül, ezért kuporgatta egymás tetejére a centimosokat és lírákat, ezért vonta meg talán szájától is az izesebb falatot, hogy egy ügyes művészsel megörökíttesse magát, hogy gyönyörködhesen a maga képmásában és örvendjen annak a tudatnak, hogy a genovai temető idegen és nem idegen látogatói a világ minden részébe elviszik a híret annak, hogy volt Genovában egy öreg peracet áruló kofaasszony, a ki 15 ezer lírát fizetett azért, hogy szobrával parádézhasson.

Vegyes érzelmeivel hagyjuk el a kegyelet tanyáját s újra végigmenve a hegyoldal világhírű villa seregén, az alsó város legszebb utcájába igyekeztünk. Mazzini és Viktor Emanuel szobrairól látja itt az ember egy hatalmas vizeses gyönyörű keretében. Megnéztük a San Lorenzo és Ambrozio pazarfényű templomait, aztán belevegültünk az est kellemet felhasználó sétáló publikum vásári forgatagába.

Bilkei Ferenc.

szüzeket s a kar mindig felelte: *Tu illum adjuva*. — Ennek a litániának a végén egy latin és egy görög szertartás pap az Epistolát illetőleg az Evangeliumot énekelte latin és görög nyelven, a két egyház egységének jelképezésére. Ezután a pápa a Credo tonálta, melyet a sixtina énekkarral egyesülve folytatott Palestrinának 6 hangú sz. Marcellus miséjéből. A följajlásra a szent Péter templom sekrestyése bort és egy ezüst ládikában három osztát vitt Ő Szentsége elé, a bíboros diakonus egy osztát kiválasztott, a másik kettőt a sekrestyének kellett elköltenie, hasonlóképpen a borból is meg kellett innia egy kupával. Ez a szertartás az u. n. *praegustatio*, állítólag azokból az időkől veszi eredetét, mikor a pápaságért küzdő pártok nem riadtak vissza attól sem, hogy a pápai koronázást a nekik nem tetsző pápa megmérgezésére használják föl. A följajlásról az áldozásig Ő Szentsége az oltár előtt volt, énekelte Praefatiót, a melyhez a Sanctus a sixtina énekkar Palestrina sine nomine miséjéből énekelte. Az átváltozásra nyolc praelatus gyertyával térdelt az oltár elé, a többi jelenlevők valamennyien áhítatos csendben imádták a fölmutatott legméltóságosabb szentséget, egyedül a kupolában elhelyezett ezüstkürtösök lágy éneke szegte meg, vagy inkább tette meg ájtatosabbá és meghatóbbá az egész templomban uralkodó néma csendet.

A szentmise többi szertartásait egészen a Sz. áldozás előtti Pax-ig Őszentsége az oltáron végezte a sixtina énekkar megható éneke hangjaitól kísérve. A Pax átadása után elhagyta az oltárt s a trónusra ült mialatt a bíborosok a Pax-ot átadták egymásnak. A segédkező bíboros-diakonus erre az oltár közepére ment fölemelte a patenát, a legszentebb Testtel; s fölmutatta a népek. Azután átadta az ott térdelő subdiakonusnak, ki egy drága lappal letakarva odavitte a Szentatya elé. A bíboros-diakonus a kelyhet is fölmutatta a legszentebb Vérrel, s lassu méltóságos léptekkel odavitte azt is a Szentséges Atyához. Őszentsége a subdiakonustól elvéve a patenát, a Szent Ostyát két darabjál balkezeében fogva: *Domine non sum dignus!* mondotta, azután a legszentebb Testt egy felét magához vette, másik felét a patenára visszahelyezte. Ekkor Őszentségéhez lépett a Sz. Péter templom sekrestyése, s átadott neki egy arany csövecsét, melyen át Őszentsége a szent Vérnek egy részét fölszívta. A meg maradt szent Vért a bíboros-diakonus vette magához, míg a legszentebb Test megmaradt felét a bíboros-diakonus és subdiakonus fölcsózták és vették magukhoz. E megható szertartások hatását rendkívül növelte a gyönyörű ének, *Oremus pro Pontifice* Perostól, melyet az egész énekkar a szerző vezetés alatt nyolc hangon adott elő.

A szentmise ezután tovább folyt, Ő Szentsége a Postcommuniót, a diakonus az ite Missa est-et énekelte, s Ő Szentsége a szentmise végén áldását adta. Az utolsó evangélium után hozzálépett Rampolla bíboros, egy pompás himzett erzenyben huszonöt aranyat nyújtott át.

Ezzel vége lett a szentmisének s Ő Szentsége az egész menetet együtt megindult a Confessio elé. A kar *Corona aurea super caput eius*-t énekelte, s ennek végével Oreglia bíboros elvégezte az előirt imádságokat. Pierotti bíborosdiakonus pedig levette Ő Szentsége fejéről a mitrát, Macchi bíboros pedig elvéve a tiarahordozótól a tiarát, Ő szentsége fejére tette.

Ő Szentsége ekkor a hármaskoronával ékesítve fölemelkedett a hordozó-székről, háromszor keresztet vetve megáldotta a népet, erős tisztán csengő hangon: *Benedictio Dei Omnipotentis, et Patris et Filii et Spiritus et Sancti descendat super vos et maneat semper!*

Az egész nép mint egy alak felé rá: Amen. Ekkor megindult a fényes menet kifele a nép falrengető éljenése s tapsolása között. A Szent-Atya barátságosan tekintett a lábai előtt tomboló hódoló tömegré. meghatóttan osztja áldását minden oldalra. Szép lassan vonul tovább a világ ura fényes könyezetben, lelket meggyőző foglalkoztatják, érzé azt a végtelen terhet, melyet Isten reá ruházott, neki adva a hatalmat, a világot kormányozza, Péter hajóját a lelkek százmillióival az üdvösség kikötőjébe vezesse. Komolyság önti el arcát, ajka imát rebeg, áldást kér és oszt a népre, a maga számára pedig erő-ért könyörög, hogy erős kezekkel tudja kezelni

lyosó, melyen jobbról-balról művészinél művészebb síremlékek pompáznak. Csaknem valamennyi fehér márványból készült s csak itt-ott elvétve talál az ember egy bronz, vagy fekete márvány alakot. A gyászának és keresztényi reménynek, a feltámadás boldogító tudatának, a viszontlátás örömteljes jeleneteinek száz és százféle változatát látja itt az ember finom művészi kivitelben. Itt egy remete alakja mélyed el imádságába, a mint megholtak lelke üdvéért az Istennek könyörög, ott apró gyermek állják körül édesanyjuk halálós ágját, a harmadikon a halál csontváza vigyorog kivívott győzedelmé felé, tovább a hitves közeledik remegve a halálós ágyhoz s remélve, félve emeli fel a halotti leplet, hogy élőt talál-e vagy halottat pihen előtte. Amott egy lebegő angyal hajócskát húz a víz hullámain, benne egy kis gyermekvankos, de hiányzik az, a ki ártatlan fejét ráhajítani szokta. Legtöbb szobor a feltámadás boldogító tudatát ábrázolja, vagy a sirt látogató családot állítja elének.

Szép, nagyon szép mindez. Őszintén ajánlom mindenkinek, hogy semmiestre se mulassza el a Campo Santo megtekintését, ha Genovában jár — de engem mégis visszasan érintett. Az a fény, a művészi pompa, mely a halottak bírodalmát uralja, tulajdonképpen jórészt az élőknek szól. Majdnem mindegyiken ott állanak a halott mellett az élők, a mint látogatni jönnek kedves halottjukat, a mint bánatba merülten a halálós ágy körül állanak. S mindez jól sikerült, majdnem életnagyságu szoborképekben. A bölgyek természetesen a legújabb divat szerint öltözve, pompás Stuart Maria ujjakkal, remek hajfűrűvel az ujjakon pompás gyűrűknek márvány-hasonmásával. Tíz perc múlva már nem érzi az ember szívében azt az ünnepélyes, komoly han-

a kormányt, s ötvéger szív együttes imája kíséri az ő imáját, a legkülönfélébb nyelven, de a legegyszerűbb tartalommal, mert hisz valamenynyien csak egyet kérnek:

*Tartsd meg Isten Szentatyánkat
Krisztusnak Helytartóját!*

UJDONSAGOK.

— **Lapunk Szent István napja miatt a jövő héten hétfőn, szerdán és szombaton jelen meg.**

— **Regulem Steiner püspökért.** Ma délelőtt 9 órákor volt a székesegyházban a gyászmise Székesfehérvár Istenben boldogult nagynevű püspökéért, dr. Steiner Fülöpért. A gyászmissén, melyet dr. Városvy Gyula megyés püspök fényes pápi segédlettel celebrált, a városi papság teljes számban volt jelen. A hívek is szép számmal jelentek meg ez alkalommal a székesegyházban, hogy kifejezést adjanak egykori főpásztoruk iránti kegyeletüknek s imádkozzanak a boldogultnak lelkiútvéért. Az elhunyt püspök rokonai közül e napon városunkban időztek Rainprecht Antal a veszprémi püspökség jószágkormányzója és dr. Csizsárik János kassai theologiai tanár is, kik szintén jelen voltak a gyász isteni tiszteleten.

— **Két közgazgatás.** Fejérvármegye közgazgatási bizottsága f. hó 11-én tartotta meg rendes havi ülését, mely alkalommal dr. Vizteleki Frigyes felfüggesztett járóorvos ügye is szóba került, a ményében a k. ügyészség jelentette, hogy a Vizteleki ellen emelt két vádpontra vonatkozólag az eljárás elévülés címén leejtette. A egyik a gárdonyi eset, a másik mikor Bakonyi József szerégyesi lakos hullájának boncolását bizonyos díjért mellőzték. A két eset fegyelmi eljárás tárgyát fogja képezni.

Erdékes még a sóskuti iskolára vonatkozó miniszteri döntés. Sósikuton ugyanis a képviselőtestület elhatározta, hogy a községi iskolát katolikus jellegű felekezeti iskolává változtatja át. Az ily kérelmeket teljesíteni szokta korábban a minisztérium, ha az illető hitközség szerződésileg kötelezte magát arra, hogy az összes személyi és dologi kiadásokat biztosítja. Az közigazgatási bizottság egyik megelőző ülésén azonban — nem látván e változást indokoltnak — a kérelmet megtagadták. E határozatot Kálmán Károly sóskuti plebános megfellebbezte a vallás- és közoktatásiügyi minisztériumhoz, honnét az a leirat érkezett, hogy nemcsak a kérelmet elutasítják, de a jövőben községi iskoláknak felekezetivé való átváltoztatását semmiféle feltételek mellett többé meg nem engedik. — Hja! a kath. iskola se hogy sem egyeztethető össze a Wlassics-féle „magasabb közéleti” erkölcsstannal!

A városi bizottság szerdán jött össze ülésre. Az előadót jelentések nagyobb vita nélkül elfogadtatták s há' Alföldi Lipót ügye nem kerül felszínre, csendes, kánikulai ülés lett volna a szerdai. A dolgot pedig úgy áll, hogy Alföldi Lipót polgári leányiskolai tanító nem vállalta el az iskolai takarékpénztár kezelését. Hiába intette szóval, irásban a tanfelügyelő, Alföldi nem tágitott s így történt, hogy a takarékpénztár szűnetelt. Ez az ügy a közigazgatási bizottság elé került s mert Havranek polgármester a tanfelügyelői referátát pongyolának találta, de meg egyébként is ama véleményének adott kifejezést, hogy ezen ügyben előbb a tanfelügyelőnek jelentést kellett volna tennie. A bizottság a polgármester mellett foglalt állást s a tanfelügyelőt pótlejtetés tételére utasította. Gróf Festetics ezen határozat ellen felebbezést jelentett be s így az ügy a „gyors közigazgatás” jegyében elnapoltatott.

— **Beiratás.** A székesfehérvári felső kereskedelmi iskolában a beiratások a jövő tanévre f. évi szept. hó 1—3. napján d. e. 9—12 óráig lesznek. Ugyancsak e napok délutánjain tartanak meg a javító- és a pótvizsgálatok. Felvilágosításokkal bármikor szolgál az igazgatóság.

— **Bucsu-lakoma.** Magó Károly városi tanítónak Rácalmásra igazgató-tanítóná történt kinevezetése alkalmából f. hó 12-én a tisztviselők Otthonában bucsuvacsora volt, mely alkalommal a derék, rokonszenves tanítónak számos tisztelője és barátja jelent meg, hogy bucsut vegyen a távozótól. A vacsora folyamán Békefi István, az Otthon alelnöke tolmácsolta az együttülők rokonérzetét.

— **Sakkélet:** Fleischmann Leo sakkmatador, ez az ambiciós és tehetséges fiatal magyar sakkmeister tegnap este 5 órákor sakkozó társaságunk helyiségében az „Otthon” kávéházban 14 jelentkezővel szimultán játszott. Szimultán alatt oly sakkpartitát értünk, mikor egy mester egyidejűleg játszik több jelentkezővel olyképp, hogy minden tábla mellett végig sétál s így az egyes játékosnak annyi ideje van lépés-elhatározásra s e tekintetben gibiceivel való esleleges tanácskozásra, a mennyi alatt a többi játékos lépéseire a mester egyenkint választ. Sakkozó társaságunk jelentkezői 14 elsőrendű sakkozójából Fleischmann időrendben leverte: Lukács Lászlót, Fekete Gézát, Németh Istvánt, Kunos Gyulát, Tomm Bélát, Exner Győzöt, Orbán Imrét, Schmidt Rajmundot, Dr. Huszár Adolfot, Gróf Festetics Benót és Meiszi Ödönt, Dr. Frisch Adolfjal remis lett, míg Mányay Mihály és Herceg Ignác vele szemben győzelmet arattak. A játéknak befejeztével a nap hőse, a jeles sakkmeister tiszteletére este 8 órákor bankett volt a Bandl vendéglőjében. Gróf Festetics alelnök a kör nevében és megbízásából a nagyreményű sakkozók által világszerte ismert névre favorizált fiatal mestert köszöntötte fel. Fleischmann szerény és szelletes válasza után Mányay Mihály, Exner Győző s majd a vig kedélyű társaság mindégik tagja mondot számos, józú, fésztelességet és jó kedvet előidéz és fokozó obstrukciós toasztot s csak éjfél után oszlottak szét.

— **A Polgári Dalkör** holnap Bodajkra tervezett mulatsága iránt széles körökben nagy az érdeklődés. Midőn az ügyet újra a közönség szíve figyelmébe ajánljuk, csak annyit jegyzünk meg, hogy a különvonat városunkból fél 3 óra és vissza — nem mint jelezve volt éjfél után 2 órákor — hanem 1 órákor indul.

— **Selyemtenyészítés** a külföldön egész vidékek lakosságának nyújt biztos és jó kenyérkeresetet, nálunk meg gyermekkorát éli, de hogy sok reményre jogosít, azt a statisztika adatai bizonyítják, mert a folyton és rohamosan emelkedő selyemtenyészetről tesznek ékeesen szóló tanúságot. A fejérmegyei selyemgubó beváltó állomás tavaly és az idén következő sulyban és árért váltották be a selyemgubókat:

Bicske	1902-ben	3043 kgr.	5542 kor.
	1903-ban	3680	8030
Érd	1902-ben	808	1487
	1903-ban	886	1697
Moór	1902-ben	577	1100
	1903-ban	721	1451
Sárbogárd	1902-ben	4505	7958
	1903-ban	5735	10412
Székesfehérvár	1902-ben	3353	5755
	1903-ban	4125	7756
Összesen	1902-ben	12287	21884
	1903-ban	15128	28347

E szerint megyénkben a sárbogárdi beváltó állomás eredménye a legfényesebb. Az egész országban 1 millió 700 ezer kgr. selyemgubót váltottak be, míg tavaly mindössze csak 1 millió 342 ezer kilogrammot s így a haladás öröndetes eredményt mutat.

A fejlődés akadályát természetesen a szederfák hiánya okozza. Akárhányszor látjuk, hogy egy egysesek a szomszéd falvak határából szállítják a szederfalevelet. Mennyire másként fejlődne a selyemtenyészítés hazánkban, ha úgy, mint pl. az olaszországi vidékeken szokásos, a réteken szétében-hosszában szederfákat ültetnénk, a melyek csak addig vetnék árnyékot, míg leveleiket megfosztják őket. Akkor lenyesik, hogy új és erőteljes hajtásokat hozhassanak. Természetes, hogy ott a földművelők nagy része foglalkozik selyemtenyészéssel, a kiknek földjeik vannak s nem mint minálunk, a hol a selyemtenyészést nagyrészt iparosok gyermekei vagy műkedvelők folytatják.

— **Zászlószentelés.** A helybeli cserepes iparosok zászlószentelése holnap reggel a 7 órai mise után a székesegyházban fog megtartani. A zászlóanya ifj. Karl Istvánné lesz.

— **Az őz-utcai szappanfőző telep.** A Schützer-féle ügy ma már a végelintézés felé közeledik. A mint tudjuk, Schützer Jakab az őz utcai szappanfőző telepet bővítette, ennek kapcsán a főkapitány a telepengedélyezési helyszíni tárgyalást megtartotta, a telepnagybővítést fenforogni nem látta s így a szemszédos érdekelttség kifogásait sem vette figyelembe. Ezen határozat ellen számos aláírással felebbezés adatott be, mely ma került a városi tanács elé. A tanács, miután a tárgyalás folyamán kiderült, hogy Schützer Jakabnak telepengedélye nincs, az ügy érdemi elbírálásába nem bocsájtkozott, a főkapitányi határozatát megsemmisítette s egyidejűleg utasította a főkapitányt, hogy a telep beszüntetése iránt intézkedjék.

E határozat szerint, tekintettel arra, hogy a tanácsi határozat birtokon kívül felebbezhető, a telep üzeme azonnal beszüntetendő annál is inkább, mert hisz egy helyszíni szemle alkalmával kimondta egy bizottság, hogy közegészségi szempontból ez a telep akár kisajátítás után is beszüntetendő. Schützer bizonyára meg fogja apellálni ezt a határozatot, de mert engedélye nincs, kétségtelen, hogy a tanács határozata jutt érvényre.

— **Zártkörű táncpróba.** Sőrecz József tánciskolájának diák tanítványai 1903. augusztus hó 19-én, (szerdán) este 7 és fél órákor a „Szarvas” (Latzkovits, Buda-ut 8. sz.) vendéglőben az „Erzsébet népkonyha” javára zártkörű táncpróba rendeznek egybekötve a tavalyi diák-tanítványok szerződés szerinti összjegyzetével. Belepti-díj: Személyjegy 1 k. — Családjegy 2 k.

— **Az ügynök büne.** Winkler Mátyás városi javadalmi ügynök Kováts Imre vendéglőstől átvett 89 koronát, hogy azt fogyasztási adóként befizesse. Ezt csak hetek múltán tette meg s ezért állástól felfüggesztetett. Kihallgatván mentségül azt hozta fel, hogy a pénzt kilepték a zsebéből s csak nagynehizen kölcsönön utána tudta pótolni. Ügyében a polgármester még nem hozott határozatot.

— **Halál a cséplőgép mellett.** Kaszás Ferenc és Fehérvári Lajos daruhegyi lakosok a Baracschoz tartozó pusztán dolgoztak. Kaszás a cséplőgépen állt s Fehérvári adagatta fel a kéréket. Egyszer csak sikoly hallatszik, Kaszás lefordult s rövid idő alatt meghalt. Fehérvári ugyanis véletlenül szemén szúrta s a szúrás halálos volt.

— **A rejtélyes idegen.** Tegnap délután 4—5 óra tájban egy ismeretlen öreg ur ellen fordult a közhangulat, mert állítólag Csizsár Imre Szárca-utca 1. sz. lakos 10 éves leánykáját szerelmileg ajánlattal üldözte. Ideje-korán ért a helyszínerre egy rendőr, a kinek a védszárnyai alatt a városházára került az idegen, a ki igazolta, hogy Machik László budapesti hivatalnok. Látogatába jött városunkba s tagadja, hogy a kis leányt üldözte volna. A rendőrség folytatja a nyomozást.

Emeleti uri lakás: 5 szoba mellékhelyiségekkel 1903. november 1-re kiadó. Tudakozni lehet Szt. István-utca 6. sz. a földszinten.

— **A déli vasúti mülhely** vasárnap esti hangversenyyel egybekötött mulatságán fellülizetni szívesek voltak: Rauscher Béla 10 k., Bátky Pál 2 k., Tángl Izidor, Csordás Sándor, Richter Engelbert 1—1 k., Lechner György 80 f. Szakotics Ignác 60 f., Soretz József, Bukács Béla, Kolosi N. Liszt Ulrich, Bartusek Arthur, Maj György 50—50 f. A szíves fellülizetőknek ezuton is halás köszönetét nyilváníti a rendezőség.

Jelen voltak a következők:
Asszonyok: Babcsák Istvánné (Bécs), Bihari Imréné, Baumgartner Józsefné, Csordás Sándorné, Eper Imréné (Bpest.), Farkas Jánosné, Hein Mártonné, Keszev Sándorné, Kern Ferencné, Kovács Nándorné, Kozma Antalné, Kiss Jánosné, Markgruber Antalné, May Györgyné, Magyaródi Imréné, Mechler Károlyné, Niedermaier Istvánné, Polónyi Sándorné, Paála Györgyné, Pencz Gyuláné, Somogyi Lászlóné, Süveges Péterné, Saller Ottóné, Szakotics Ignácné, Szefesik Mátyásné (Bpest.), Vekerle Lajosné, Vekerle Gyuláné, Váradi Jánosné (Kisbér), Zombay Jánosné, Ziegelmüller Edéné.

Leányok: Arany Sárika, Börzsei Annuska.

Baumgartner Teruska, Farkas Juliska, Hein Erzsébet (Bpest), Kiss Mariska, Khern Veronka, Kovács nővérek, Majer Katicza (Lepsény), Mechler Mariska, Markgruber Margit, Polónyi Paula, Polónyi Róza, Paala Etuska, Paala Juliska, Somogyi Mjilke, Süveges Amália, Schönhsel Róza, Zombai Teruska, Ziegelmüller Erzsike stb. stb.

— **Uzsoverseny.** Nem Fehérvárott lesz, hanem a magyar tenger habjaiban, a Balatonon. A ki részt óhajt benne venni, jelentkezhetik e hó 17-éig esti 6 óráig Várady Gyula fürdőigazgatónál Siófokon. A verseny 23-án, vasárnap d. u. 4 órákor kezdődik Siófokon.

— **Rövid kirek.** Kéri Teréz 16 éves várpalotai lakos takarítónő elemelte Tunkel ulánus főhadnagy gyűrűjét. A vadlott azt állítja, hogy ugy találta a gyűrűt, a mit azonban a rendőrség nem szíveskedett neki elhinni. — Csányi Mihály bepanaszolta Takács Kálmán 18 éves kocsifényezőt, a ki Kovács György kocsigyártónál levő segédet, a löverseny alkalmával zsebórájától akarta megkönyebbíteni. A rendőrség letartóztatta.

— **Verekedések.** A Filó és Német családok hadi lábon állanak egymással, mióta Filó egyik fiát a télen agyonverték egy oly harcban, melyben Németek két legény fia is részt vett. A lapangó gyűlölet kitört és véres agyabugyalásokban nyert érzékeny kifejezést, a melynek aztán a rendőrségnél lett folytatása. — Hasonló jó indulattal verték fejbe Pléh Lajos és Ferenc téglagyári munkások Vorsnyák Tamás krakói születési munkástársukat.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezze be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkeskedéséből Budapesten a „Sétatéri” vagy a „Margitszigeti” fűmagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Piaci árak:

1903. évi augusztus hó 14-én.

Buza	14.—14.60.
Rozs	11.—11.40.
Árpa	11.—12.80.
Zab	11.40—12.—
Tengeri	14.60.—

Utazás egy koporsó körül.

Alig hantolták be szegény Knöbel Elemér sírját, máris furcsa hangok kezdtek emelkedni. A szakértő mögött valaki azt akarta bebizonyítani, hogy Knöbel Elemér öröklött tüdőbajban halt el. Miért volt erre szükség? Nem volt-e mind egy a Székesfehérvár és Vidéke cikkirójának, ha Knöbel öröklött bajban pusztul el, vagy ha párbajnak lesz áldozata? Ez a gondolat önként jött az emberek ajkára. És piáne érdekelte az embereket a kérdés, a mikor megtudták, hogy esetlen ráfogás az, miszerint Knöbel családjában tuberkulózis csak valaha is előfordult volna. A mi véleményünk — a melyet azonban ugyszólván minden általunk megkérdezett orvos is vallott eddig: az, hogy Knöbel a párbajnak lett áldozata. A tavalyi irtózatosságból való felépülése csak időleges volt. A betegség gyökerét kiirtani nem bírta az orvosok tudása. S épen ezért — azt hisszük — nagyon rossz szolgálatot tett Medicus ur Fehér Jenőnek, midőn ezt az ügyet újból felpszikálván, az ellenszenvennek — a mely aktor egész sulyával nehezített Fehérre — egész élet, mérgét ismét ellene fordítja. Itt közöljük az egész levelet, melyet Knöbel sógora intézett hozzá. A keserű hang, mely végigvonul rajta, nagyon is érthető, hiszen magát a családot sértette Medicus ur, midőn Fehér mentegetésére cikket írt. A levelet egész terjedelmében adjuk:

Tekintetes Szerkesztő ur!

A „Székesfehérvár és Vidéke” f. é. 95. számában „Knöbel Elemér elhunytához” „Medicus” név alatt megjelent hirre vonatkozólag szabad legyen röviden a következőkben reflektálni, kérve, miszerint soraimnak b. lapjában soraimnak helyt adni szíveskednék.

Hogy „Medicus” szakértő s „Knöbel esetét specialiter jól ismeri” — azt nem vonom kétségbe, hisz sógorom esetét épen ritkaságánál fogva nagyon is sok orvos ismeri.

Nem vitatkozom tehát a betegség természetéről s annak lefolyásáról, hanem megbotránkozva azon mód felett mellyel Fehér Jenő mellett már jó előre hangulatot akar csinálni: szabad legyen a következőket fölemlítenem.

Knöbel Elemérnek, szegény néhai sógoromnak olyan rokona, kivél Knöbel vérszerinti rokonságban volt, s ki tuberculoitikus betegségben volna nincsen.

Hogy Knöbel családjában több vagy akár csak egy tüdővész eset is fordult volna elő, ez sem igaz; mert család alatt nem értem a kiterjedt rokonságot jelen esetben, hanem csak azokat, kiknek vére Knöbel Elemér ereiben folyt.

Fehér Jenő tette fölött én nem itélkezem, hisz tán ő maga sem tehet erről, de egyébként is van az itélkezésre hivatott bíróság; — azonban Medikusnak íyetenképeni hangulatkeltése, még ha a család ellen durva meggondolatlansággal szórt gümőkóros és tüdővészés vádakat igazak volnának is: oly elemi hiba, a mi fölött mindenki, a ki családi szentélyt ismer, pálcát fog törni, mint a hogy teszem azt magam is, mert bármennyire iparkodik is elhítni, hogy Knöbel esetét ismeri, s tán, hogy az olvasó „Medicus” név alatt egyik vagy másik volt székesfehérvári kezelt orvost gyanúsítsa: én kénytelen vagyok itt nyíltan kimondani azt, hogy a szent György kórházban az orvos urak, már pedig uri ember egy egész családát semmi körülmények között, de különösen ártatlanul úgy meg nem hurcol, mint „Medicus” tette.

Hogy Knöbel családja s így én is a halál okát a párbajban keressük, ennek magyarázata az, hogy Székesfehérvárott az orvosok Knöbel véret teljesen tisztának találták s részben ezzel is magyarázták első felgyógyulását, mely dr. Gönczy esztergomi főorvos szavai szerint az idő rövidsége miatt is, oly vékony hártyszerűen történt a megtámadott részekben, hogy az bárhol ismét könnyű megtámadásnak volt kitéve, a mi be is következett akkor, midőn a Székesfehérvárott átélt belső gyuladások (hashártyalob, mellhártyalob) ismétlődtek Esztergomban, de a lövés következtében elgyengült szervezet ezen második gyuladást nem bírta leküzdeni.

Még megjegyzem azt is, hogy dr. Gönczy esztergomi főorvos, maga hangsúlyozta azt, miszerint minden, a második betegség alatt sógoromnál fellépett baj a párbajtól ered s főleg azért oly kritikus, mert mert a lövés után közvetlenül kiállott betegségek a szervezetet nagyon elgyöngítették.

Ezeket véltem úgy szegény néhai sógorom, mint családom érdekében a tiszta szinzigazságnak megfelelően szükségesnek Medicus soraira választolni s még megjegyzem azt is, hogy ezen ügyben a bíróság — ha szükséges — tudni fogja, kik azok az elfogulatlan tanúk, kiket kihallgatnia kell s kik mindenesetre hivatottak véleményt mondani arról is, vajjon szegény sógorom testi szervezete az 1902. évi szeptember hó 27-én kapott golyó nélkül is elpusztult volna-e 10 hónap alatt?

Maradtam Tekintetes Szerkesztő urnak Nagy-Maroson, 1905. augusztus hó 9-én

kész híve
Mikolás Vince,
m. kir. ordsz.

Rekapituláció.

(rf.) Az a változatos kép, mely az iskolai értesítők adatainak bírálatos közlése nyomán a figyelmes olvasó elé rajzolódott, megérdemli, hogy elmélkedő lélekkel újra meg újra rátekinssünk. Mert ez a kép bármily szép is, még korántsem tökéletes,

A művésziesen kidolgozott részletek mellett látunk még nagyon sok hiányosságot, mely annál szembeűnőbb, minél szebb és fényesebb részek mellett rontja a különben jó hatást. Ezekre a nagyobb hiányokra akar jelen cikk jóakaratulag a serdülő ifjúság minél eredményesebb nevelése és oktatása érdekében rámutatni.

Országos panasz az, hogy az ifjúság nevelése elé különösen vallásérkölcsi tekintetben mindig nagyobb és nagyobb akadályokat gördít a köznek ez irányban már nagyon is leromlott mindennapi élete.

A reálisokla értesítője például igen helyesen rámutat a *színházak erkölcstelenségeire, a melyek ugyszólván szemünk előtt rontják meg az ifjúságot.* Mi a modern magyar színpad erkölcslontó piszkához joggal odatársíthatjuk a *kirakatok és nyomtatott betű szemérmelenségeit is.* Es a kétszerkettő négy bizonyosságával állíthatjuk, hogy a mig ifjaink a színpad erkölcstelenségeit megnezhetik, a szemérmetlen, érzékingerlő képeket, könyveket és lapokat olcsó pénzen megvehetik, mindaddig hiábavaló leszen az iskolának minden fáradsága: az ifjúság pusztulni, veszni fog erkölcslileg. *Itt a társadalomnak és hatóságoknak s a szülői háznak az iskolával való komoly együttműködésére van szükség, hogy tisztességes eredményeknek örvendezhessünk.* S nálunk épen ez hiányzik. Ime, az első hiánya képen. Pedig miért nem tilthatná el egyszer és mindenkorra a hatóság — hiszen kötelessége — az erkölcstelen szindarabot előadását s a piszkos képek és frivol lapok árusítását? Miért oly pipogya — bocsanát a szóért — a társadalom és a család, hogy az erkölcstelen szindarabokat ifjainak, leányainak s a saját lelki kárára is a legkisebb erkölcsl felháborodás nélkül végig hallgatja, tüntetőleg ott nem hagyja s s miért nem követeli lépten-nyomon hangos és erélyes föllépésével a hatóságoktól a minden irányban burjánzó morális piszok ellen való szigorú és kérlelhetetlen intézkedést? Mily más volna mindjárt a helyzet, ha hatóság, társadalom és család a mindenkor helyes és jótakaró iskola segítségére sietnének . . .

Am, ha a társadalom és család ez irányban neliékes mozgású, álljanak talpra az iskolák vezetőségei, tanárkarai; indítsanak mozgalmat; hívják fel memorandumokban, gyűlésekben együttes működésre a társadalmat és családokat. Ezzel a hármas erővel szemben bizonyára a hatóságok sem maradhatnak majd henyé tétlenségben. Közben azért az iskola a maga kebelében is megkésísrtheti az erkölcsl nevelés hathatósabb, intenzivebb továbbvitelére a lépéseket. Ez irányban kit ne töltené el a legtisztább örömmel az a tény, hogy a főgimnáziumban a Mária-Kongregáció megalakult. Mert ki tagadhatná, hogy az ifju az életerkölcstelenségeivel szemben a legerősebb támaszt önmagában bírja, ha lelkében ott él és dolgozik a tiszta és szilárd vallásos meggyöződésen alapuló s a legnemesebb ideálok iránt lelkiesedő s az azokból táplálkozó elv- és jellemiszilárdság. Városunk két más középiskolája most új kath. hittanárt kap. Ha ez a férfiú — bárki legyen is — szíve nemes indulatát követve az ifjak vallásérkölcslös értékének emelésére a fönj jelzett irányban mozgalmat in-

ditana: nem hisszük, hogy működése ele az intézetek igazgatósága bármily okból is nyugodt lelkiismerettel akadályt gördítene. Tessék megkérdezni a főváros állami intézeteinek igazgatóit, erkölcs és szorgalom tekintetében nem a legjobb diákjaiknak fogják-e mondani azokat, a kik a Mária-Kongregációk kebelében működnek és nemesednek?

A második nagyobb hiányosságot a képen az iparostanoncok oktatásánál látjuk, a hol megbotránkozással olvastuk, hogy nem egy meggondolatlan iparosmester érdekhajászatból készakarva tartja vissza tanoncát a rendes iskolázatástól. Itt is a hatóságoknak kérelhetetlenül szigorú és következetes, gyors eljárására lenne szükség, hogy ezeknek a valóban bűnös üzemeknek végre valahára eleje vétessék. Az iskolaszéknek másrésztől az volna elodázhatatlanul fontos feladata, hogy a tanoncok vasárnapi együttes rendezése misehallgatásnak lehetőségéről minél előbb gondoskodják. Mig ezt nem teszi, félmunkát végez; mert a tanoncok csak a templomkerüléshez szoknak s templomkerülőkké lehetnek teljes életükre. Hogy pedig az ilyenfajta családapa és iparosmester mennyit ér: nem szükséges bőven magyarázni. Végül az intéző körök és a társadalom figyelmébe eléggé nyomatékosan ajánlani nem tudjuk a tanonc-otthon felállítását. Ezt az intézményt nem lehet és nem szabad különösen napjainkban csak úgy nagyurak ajkbiggyesztéssel félrelökni, ha iparosokat akarunk nevelni, a kik a hazátlan és vallástalan szociáldemokratizmussal szemben a nagy nemzeti és társadalmi érdekek védelmében derekasan helytálljanak.

A harmadik nagy hiányosságot az elemi és ismétlő iskoláknál láttuk. Szinte megdöbbentünk, midőn olvastuk, hogy a városból mily kevés gyermek tanulta a fanemesítést, méh- és selyemtenyésztést, sásfónást, szóval a háziipart. Ezt e jelenléteket a leggyengédebb szóval jóra való restségnek nevezhetjük s belőle — nagy fájdalomunkra — földünk népének a jövődében is fokról-fokra való súlyyodását és elszegényedését olvashatjuk. Mert ha a virágzó háziipart hazánk nem egy vidékén a gazdasági jólétnek egyik nem nagy fáradsággal is bőven jutalmazó forrása: azzá lenne itt is. Akkor népünk nagyrésze a télnek munkátlanágában nem emésztené föl sokszormegnem engedett, erkölcs-telen uton a nyár hevében nehéz munkával szerzett fillereit, hanem szorgosan folytatott háziipara révén vagyonkáját s vele jólétét és tisztességét is csak gyarapíthatná, mint a hogyan teszik másutt a hazában. Ennél a szomorú jelenségnél mindenesetre nagy súlylyal esik a mérlegbe a szülői gondatlanság, mely a gyermekeket a háziiparral való foglalkozásra szeretettel és komolysággal nem ösztönzi. Talán ennek a megtörésén kellene társadalmi uton első sorban fáradozni, a gyermekeket pedig ösztöndíjjakkal s jutalmakkal a hasznos munkára buzdítani s abban segíteni.

A praktikus segélyezéseknek különben is nagy hiányát látjuk iskolás gyermekeink életében. Mi legalább úgy vesszük észre, mintha társadalmi életünkben teljesen kiveszett volna a keresztény fele-

baráti szeretetnek az a másutt még most is oly áldásosan virágzó szokása, mely a jobbmóduak házában vagy asztalánál helyet szorított nem egy faluról jött földhöz ragadt szegény, sokszor árva de tehetséges gyermeknek, a ki becsületes szívét és jóra való tehetségeit — ha csak vagyontalan szüleiére kellett volna támaszkodnia — mint intelligens tanult ember sohasem szentelhetné volna a köznek javára. Tessek csak lenézni a Székelyföldre. Ott ez a leleményes, adakozó felebaráti szeretet ma is utat nyit a falu szegény de tehetséges elemeinek a tudományos pályára; az az egyszerű harisnyás székelygyerek évközben tanul, első diák az osztályban, nyáron pedig szüleiével együtt a szántóföldön, erdőn dolgozik; csizmát, darócot hord érettségiző korában is, de ez a szeretet végig vezet az egyetemig is s ember lesz belőle; míg nálunk a magyar falvak szegény tehetségei elől a közöny a haladásnak minden utját elzárja. Egészséges állapot ez? És nem lehetne rajta valahogyan segíteni? Mindenesetre!

Ha a szegény falusi gyermek újra oda ülhetne a tehető emberek asztalához, hogy tanulhasson; ha hatóság társadalom és család egyesült erővel állana az iskola mellé az erköletelenség mindennemű veszedelmének ellensúlyozására; ha mindnyájunkat újra elfogja s a hibák kiirtására szigorúvá, a nagy és szent célok iránt adakozóvá, s a szegények iránt jótékonyvá tenne a felebaráti szeretet: akkor ifjúságunk nevelés- és oktatásügyét minden bizonynyal eredményesebbé és bensőségebbé tehetnők s nem kellene Magyarország jövődől sorsáról kétségbe esnünk.

RODE I.

női- és férfi-kalap üzlete

Székesfejérvárott

(barátok épületében.)

Panama kalapok (puha) . 1.20 1.50 1.80

Lónyai " " . 1.20 1.50 1.80

Tökös fekete (kemény) . 1.80 2.- 3.-

Fiu és férfi szalma kalapok 50 krtól feljebb.

Fiu és férfi sport sapkák 20 krtól " "

Férfi sport szürke vászon cipő . 1.20

Férfi és női bőr (Classe) keztyű párja — 65

Nyers selyem turista és sifon ingekben állandó raktár.

Legjobb gyártmány gallér, kézelő és férfi harisnyából.

Nyakkendőkből gyári raktár és az árak 15 krtól feljebb.

Legújabb párisi és bécsi modell női kalapokban állandó nagy választék.

Tisztelettel

LASITS ERZSI.

(Barátok épületében.)

A pozsonyi mezőgazdasági kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

SCHEIBER OSCAR
ÉS
WEISS OSCAR

OKLEVELES MÉRNÖK,
KÉPESÍTETT ÉPÍTŐMESTER, ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓK

MŰSZAKI IRODÁJA

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-UTCA 17. SZ.

Elvállal mindennemű műszaki munkát, mint

**birtokfelmérést és térképezést,
gazdaságok beosztását,
parcellázást, tagosítást,**

gazdasági és normál vasutak és utak nyomjelzését, építését, csatornázás, alagcsövezés, gazdasági épületek, bérházak, lakóházak, villák, telefonhálózatok, vízművek, hidak, mindennemű beton munkák tervezését és építését.

Peres ügyekben szakértőül ajánlközik.
Levélbeli megkeresésre azonnal válaszol.

NOVENA,

azaz kilencnapos ájtatosság Jézus szentséges szívéhez valamely különös kegyelem elnyerésére. Kötve 60 fillér, füzve 40 fillér darabonként. Kapható és megrendelhető Rózmann István Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 23 a.

A nagyérdemű közönség szives figyelmébe!

Alkalmi vételek és a legolcsóbb bevásárlási források kikutatásával abba a kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legjutányosabb árak mellett képes vagyok a nagyérdemű közönséget az alant jelzett árukkal kiszolgálni.

Mindennemű gazdasági gépeket a legötökletesebb kivitelben gyári áron bocsájtathok áruba, vagy régiket csekély utánfizetéssel becserelek. Elismerő levelekkel bizonyíthatom építkezési anyagaimnak úgy kitünő minőségét, mint rendkívüli olcsóságát. — Kapható raktáromon mindennemű kovács- és lakatos szerszám, vaseszköz, új szálvas minden méret és minőségben 9 krtól felfelé, szekértengely már 20 krtól, építkezési mész igen szaporá, házhoz szállítva 1 frt. 20 krtól, legszébb kivitelű, géppel préselt cementlap, cement áruk, legjobbnak elismert hornlyottó-cserépszindely.

Egyedüli raktár elsőrendű Dr. Heidlberger-féle aszfaltpapirokban.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

GROSZ BERNÁT,
Rác-utca 5. sz.

Pontos kiszolgálás!